

KAPITOLA PRVNÍ

Tedy roku 1415 od vtělení Páně 4. dubna, jinak ve čtvrtek na den sv. Ambrože vyznavače přijel z vlastní vůle a svobodně řečený mistr Jeroným do Kostnice, upřímně zarmoucen těžkým a temným zneuctěním slavného Českého království, když uslyšel o zřejmých křivdách, kterými tam byl postihován mistr Jan Hus svaté paměti. A vida, že je mu odpíráno slyšení na obranu řečeného mistra Jana Husa a že se proti němu ze všech stran strojí úklady, odjel odtamtud nazítří do Überlingen, říšského města vzdáleného jednu míli od Kostnice,]²[a odtamtud napsal mým prostřednictvím]³[svůj dopis adresovaný králi uherskému, pánům a koncilu, v němž naléhavě žádal, aby mu týž král a koncil laskavě dali bezpečný glejt pro příchod i odchod, a prohlašoval, že při slyšení odpoví komukoli, kdyby mu chtěl někdo z řečeného koncilu přičítat jakékoli provinění, jak bude později jasněji patrné z obsahu jeho prohlášení.

Když však řečený král uherský v domě pana kardinála z Cambrai]⁴[požádán o to, jak je svrchu řečeno, odmítal z důvodů, jež tehdy uvedl, dát mistru Jeronýmovi bezpečný glejt, zástupci národů na koncilu, dotázáni českými pány, řekli: „My mu dáme bezpečný glejt pro příchod, ale ne pro odchod.“]⁵[Když byly jejich odpovědi sděleny mistru Jeronýmovi, hned nazítří zaslal do Kostnice text nížeapsaného prohlášení, aby bylo přibito na brány řečeného města a na vrata kostelů, klášterů a domů kardinálů i jiných urozených prelátů. Jeho doslovné znění následuje takto:

„Nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Zikmundovi, z boží milosti králi římskému, vždy rozmnožiteli říše, králi uherskému atd., a zároveň celému ctihodnému generálnímu koncilu oznamuji já, Jeroným z Prahy, mistr svobodných umění univerzity pařížské, kolínské, heidelberské a pražské, a pokud je na mně, uvádím ve známost všem i jednotlivcům tímto listem, že jsem kvůli svým nactiutrhačům a žalobcům i pomlouváčům našeho království připraven přijít z vlastní vůle a svobodně do Kostnice a prokázat čistotu své pravé víry i svou nevinu ne skrytě na nárožích a před soukromými osobami, nýbrž otevřeně a veřejně před celým koncilem. Pročež jsou-li nějakí mí osočovatelé kterékoli národnosti či postavení, kteří by mi chtěli vytknout jakýkoli prohřešek bludu nebo kacířství, ať mi jej vytknou otevřeně a veřejně v mé přítomnosti před celým koncilem pod svými vlastními jmény, a já jsem připraven, jak jsem napsal, odpovídat za svou nevinu otevřeně a veřejně před celým koncilem a dokázat čistotu své pravé víry. Budu-li shledán vinným nějakým bludem či kacířstvím, pak se nevzpírám veřejně podstoupit trest, jak přísluší bludaři či kacíři. Proto zapřísahám pana krále a rovněž celý svatý koncil, abych měl bezpečný a jistý přístup k tomu, co je uvedeno. Kdyby však mne, když se nabízím k takové spravedlnosti, postihlo při mém příchodu před dokázáním jakékoli viny nějaké zatčení, zajetí či násilí, tehdy by bylo jasno celému světu, že by tento generální

Koncil nepostupoval spravedlivě a nalezitě, kdyby mne, jež přicházím dobrovolně a svobodně, jakýmkoli způsobem zapudil od tak vysoké a přísné spravedlnosti. Domnívám se však, že toho je tak posvátné shromáždění moudrých mužů daleko.“

KAPITOLA DRUHÁ

Když pak nemohl dosáhnout bezpečného glejtu ani po rozepsání těchto vyhlásek v jazyce českém, latinském a německém a po jejich vyvěšení, jak bylo dříve řečeno, tehdy dali urození páni a také rytíři, zvláště české národnosti, kteří tehdy byli přítomni v Kostnici, mistru Jeronýmovi své otevřené listy, opatřené svými pečeti, [9] na svědectví uvedených skutečností. S těmito listy se mistr Jeroným vrátil do Čech a na udání a zradou svých odpůrců byl zajat v Hirsavě [7] úředníky vévody Jana, syna Klemova, a doveden zase zpět do Sulzbachu před řečeného vévodu. Mezitím žádali lidé, kteří popouzeři koncil proti mistru Husovi i proti mistru Jeronýmovi, totiž Michael de Causis, Pálec a jiní jejich spolčení, aby byl mistr Jeroným pro tuto vyhlášku pohánán před soud, a po několika dnech dali přibít na vrata a dveře kostelů a na městské brány nížepsany púhon, jehož znění následuje:

„Svatosvatá synoda, generální koncil kostnický, šťastně shromážděný v duchu svatém, představující veškerou bojující církev, vzkazuje Jeronýmovi Pražskému, jež se píše a prohlašuje za mistra svobodných umění co největšího počtu univerzit, aby vždy strážlivě věděl, co je správné, a ne více, než je třeba [srv. Rim. 12, 3].

Věz, že v naši známost vešel jakýsi dopis, psaný jakoby od tebe, přibitý v neděli, v kterou se v chrámu božím zpíva „Quasimodo geniti“ [7. dubna 1415], na vrata kostelů v městě Kostnici, v němž tvrdíš, že svým odpůrcům, kteří ti vytýkají zločin bludu a kacířství, veřejně odpovíš o názorech, jimiž jsi u nás k své hanbě proslulý, zvláště o viklismu a jiných učeních přičicích se katolické víře, jen když ti bude poskytnut bezpečný glejt pro příchod. A protože nám především záleží na rozoznání lističek snažících se zničit vinici Páně [srv. Píseň písní 2, 15], proto tímto listem předvoláváme a obesíláme tebe jako osobu podezřelou z učení a nerovzvázného tvrzení mnoha bludu a provázenou velmi špatnou pověstí, aby ses dostavil do lhůty patnácti dnů počínaje od data tohoto listu, z nichž pět ti stanovíme a určujeme jako první termín, pět jako druhý a zbyvajících pět jako třetí a poslední termín a jako zákonnou upomínku, a to na veřejně zasedání tohoto svatého koncilu, bude-li se toho dne zasedání konat, a jinak na první následující den, kdy bude zasedání, za tím účelem, abys podle znění výše zmíněného svého listu odpovídal na výtky, které by ti někdo nebo někteří chtěli učinit ve věci tvé, a abys přijal a vykonal v každém ohledu, co žádá spravedlnost. K tomu ti tímto listem nabízíme a dáváme, pokud je na nás a pokud to žádáje práva víra, veškerý náš bezpečný glejt, chránící tě před násilím, bez porušení spravedlnosti, a ujišťujeme tě, že at se dostavíš nebo nedostavíš, bude nicméně svatým koncillem nebo jeho zmocněnci či

zmocněncem po uplynutí výšeřečené lhůty zahájen proces bez jakéhokoli zřetele na tvůj odpor.

Dáno na šestém zasedání generálního koncilu 17. dubna, pod pečeti předsedů čtyř národů.

Gumpertus Fabri, notář národa německého.“

KAPITOLA TŘETÍ

208
209

Jakmile se pak uherský král s koncilem dozvěděli od řečeného syna Klemova, že byl mistr Jeroným z jeho podnětu zajat,]⁸[odepsali mu žádající, aby jim poslal mistra Jeronýma na koncil. Když dostal onen Klemův syn dopis krále a koncilu, rychle odeslal mistra Jeronýma v pou- tech do Kostnice; jeho bratr vévoda Ludvík]⁹[ho dal vést přes celé město až do refektáře bratří minoritů v Kostnici, kam se sešli přední kněží, starší lidu, písaři a farizejové, aby očekávali jeho příchod [srv. Mat. 26, 57 a Luk. 22, 66]. Mistr Jeroným pak měl viditelně na ruce železný kruh s dlouhým řetězem a tento řetěz řinčel při jeho chůzi; ještě k větší jeho potupě zbrojnoši, kteří mistra Jeronýma na onom řetězu vedli za vévodou Ludvíkem, synem Klemovým, natáhli řetěz od něho daleko na stranu; i v refektáři ho drželi spoutaného řečeným řetězem. Když byl uveden do řečeného refektáře, přečtli před ním dopis vévody Jana, syna Klemova, poslaný koncilu s mistrem Jeronýmem. Ten obsahoval, že řečený Klemův syn posílá koncilu mistra Jeronýma, podezřelého z viklefských kacírství, který mu náhodou padl do rukou a o kterém slyšel špatné pověsti, aby koncil nad ním vykonal soud, neboť je jeho úkolem napravovat takové bludaře. A bylo v tom lichotném dopisu mnoho jiného k chvále koncilu.

Potom přečtli pŕuhon vydaný koncilem na mistra Jeronýma, uvedený svrchu. A pak mu řekl kdosi z biskupů: „Proč jsi uprchl, Jeronýme, a proč ses nedostavil, ač jsi byl pohnán?“ A on odpověděl: „Protože jsem nemohl dostat bezpečný glejt ani od vás ani od krále, jak je zřejmo z těchto listů od pánů, které máte, a toho glejtu jsem nemohl dosíci ani vyhláškami, a protože jsem cítil, že mám zde na koncilu mnoho zavilých nepřátel, nechtěl jsem sám dát příležitost k svému ohrožení. Ale kdybych byl věděl nebo něco se byl dozvěděl o tomto pŕuhonu, byl bych se sem bez váhání vrátil i z Čech.“

A celý dav povstal [srv. Luk. 23, 1] a vykřikoval tam proti němu různá obvinění a svědectví. Když však jiní umlkli, řekl pařížský kancléř — byl to Gerson —: „I když jsi byl v Paříži, Jeronýme, myslil jsi, že jsi se svou výmluvností anděl a způsobil jsi zmatek na univerzitě, protože jsi předkládal veřejně na přednáškách mnohé bludné závěry s jejich dodatky, a to zvláště v otázce univerzálií a idejí a mnoho jiných pohoršlivých myšlenek.“ Jemu odpověděl mistr Jeroným: „Odpovím, mistře. Co jsem tvrdil v Paříži na veřejných přednáškách a co jsem k tomu odpovídal na námítky mistrů, tvrdil jsem ve smyslu filozofickém jako filozof a mistr oné univerzity: a tvrdil-li jsem něco, co jsem tvrdit neměl, pouč mne, že je to bludné, a já to chci pokorně opravit a dát se poučit.“

A zatímco ještě mluvil, vstal jiný, myslím, že mistr univerzity v Kolíně nad Rýnem,]¹⁰[a pravil: „I když jsi byl v Kolíně, tvrdil jsi mnoho bludařského v přednášce, kterou jsi tam měl.“ A mistr Jeroným mu řekl: „Povězte napřed aspoň jeden blud, který jsem tam tvrdil.“ A on řekl jaksi zaražen: „Teď hned mi nenapadá, ale později ti je pěkně vyčtu.“

A ihned povstal třetí a řekl: „I když jsi byl v Heidelbergu,]¹¹[tvrdil jsi četné bludy v otázce Trojice a kreslil jsi tam jakýsi štít,]¹²[přirovnávaje Trojici božských osob k vodě, sněhu a ledu a k jiným věcem.“ A mistr Jeroným pravil: „Odpovím, mistře: co jsem tam psal a kreslil, to chci říkat, psát i kreslit i zde: a pouč mne, že je to bludné, já to chci pokorně odvolat.“ Mezitím někteří volali: „Budiž upálen, upálen!“ Těm odpověděl: „Přejete-li si mou smrt, staniž se ve jménu Páně.“ A arcibiskup ze Salisburie řekl:]¹³[„Ne, Jeronýme, protože stojí psáno: Nechci hříšníkovi smrt, nýbrž spíše aby žil a obrátil se.“ [Ezech. 33, 11].

Když skončily tyto a mnohé jiné křiky a výpovědi, kterými tehdy proti němu tak neuspořádaně a ve zmatku vypovídali, předali mistra Jeronýma spoutaného biřicům města Kostnice, aby ho večer dovedli do vězení, a jednotlivě se vrátili do svých domů nebo hostinců.

Mezitím přistoupil jeden z doprovodu M. Husi stojící venku u okna refektáře, k mistru Jeronýmovi]¹⁴[a řekl: „Mistře Jeronýme!“ A on: „Vítám tě, nejdražší bratře!“ A Petr mu řekl: „Buď pevný a neboj se podstoupit smrt pro pravdu, o níž jsi kdysi na svobodě hlásal mnoho dobrého!“ A mistr Jeroným odpověděl: „Opravdu, bratře, smrti se nebojím, a když jsme kdysi o ní uměli mnoho mluvit, podívejme se teď, co umí ve skutečnosti nebo co dokáže.“ A potom přistoupili k oknu jeho strážci, hrozili ranami a odehnali Petra od řečeného okna.

Potom přistoupil k mistru Jeronýmovi Vít]¹⁵[a řekl: „Mistře, jak se vám daří?“ A on na to: „Daří se mi dobře, bratře.“ Tu přiskočili sluhové a mistrovi strážci, chopili se Víta se slovy: „Hle, tady je jeden z nich!“ a drželi ho. Když pak nastal večer, poslal řížský arcibiskup]¹⁶[své lidi, kteří mistru Jeronýmovi při odvádění silně utáhli řetězy na ruku i na šíji, po několik hodin ho tak drželi a když konečně nastala noc, vsadili ho do jakési městské věže na hřbitově sv. Pavla a připoutali ho okovy k jakési těžké kládě za nohy a ruce uvázali nad nimi. Kláda tam byla tak vysoko, že na ní nikdy nemohl sedět, nýbrž visel s hlavou dolů.

Když pak zmíněného Víta dovedli k řečenému řížskému arcibiskupovi, tázal se ho arcibiskup, proč se opovažuje mluvit s takovým člověkem lidmi zavrženým a kacířem? Ale když u něho neshledával žádný důvod k uvěznění a Vít řekl, že je z družiny pana Jana z Chlumu, propustil ho na záruku a zápis a slib, že týž Vít nikdy nezpůsobí koncilu pro toto své zajetí nic zlého.

Avšak mistr Jeroným ležel v řečené věži dva dny a toliktéž nocí jen o chlebu a vodě, aniž jsme věděli, kam byl zaveden. Ale k Petrovi přišel jeden z jeho strážců a sdělil, že mistr Jeroným leží v sousedství spoután a špatně živen. A Petr prosil, aby mu dovolili dát potraviny, protože

ch chtěl mistru Jeronymovi opatřit zásobu. Strážce žaláře svolil a po-
díval mistru Jeronymovi pokrmu. Avšak po dva dny tam mistr Jeronym
tak visel a požíval jen pramálo jídla, takže těžce a téměř smrtelně
odeemocněl. Když však tehdy požádal o zpovědníka, leže v tom vězení, ti
z koncilu mu jej nedovolili poslat, dokud mu přítomní jeho přátelé
nemohli zpovědníka po velikých potížích. V tom zajetí a v té věži ležel
téměř rok bez sedmi dní.

Když však zahubili Jana Husa, tehdy kolem svátku Narození
Panny Marie [1. září] přivedli mistra Jeronyma, tak dlouho a tak těžce
spoutaného, do kostela sv. Pavla, vyhrožovali mu smrtí a ustavičně ho
mutili, aby odpřisáhl a odvolal, nabádající ho, aby projevnil souhlas se
smrtí mistra Jana Husa, jako by býval jimi odsouzen spravedlivě. On
pak ve strachu před smrtí a v naději, že tím vyvázne z jejich rukou, od-
přisáhl podle jejich vůle znění textu, který mu byl tehdy předán, a to
v katedrále na zasedání.

Prisezně odvolani Jeronyma Pražského [17]

„Ja Jeronym Pražský, mistr svobodných umění, uznávám pravou
katolickou církev a apoštolskou víru a proklínám veškeré kacířství, zvláš-
tě to, pro něž jsem byl dosud stíhán špatnou pověstí a jemuž v minulých
dobách učili a je hájili Jan Viklet a Jan Hus ve svých spisích, knížkách
nebo kazáních pro kněžstvo i pro lid, pročež byli řečeni muži se svými
naukami a bludy odsouzení tímto kostnickým koncilem jakožto kacíři
a odsouzeno vyrokem soudu jejich zmíněné učení, obzvlášť v některých
jejich článcích, vyjádřených v rozsudcích vynesených proti nim tímto
svatým koncilem. Souhlasím však se svatou římskou církví, s apoštolskou
církví a s tímto svatým koncilem a ústy i srdcem vyznávám ve všech
věřích, a zvlášť co se týká klíčů, svátostí, řádů, bohoslužeb a církev-
ních trestů, odpustků, ostatků svatých, církevní svobody a také obřadů
a všeho jiného, co náleží ke křesťanskému náboženství, totiž, co vyznává
římská církev, apoštolská stolice a tento svatý koncil, a zvlášť že ze zmi-
něných článků většina je jasně kacířská a již dávno odmítnutá svatými
otci, některé pak jsou rouhavé, některé bludné, jiné pohoršlivé, některé
primo urážejí zbožné uši a z nich nemálo je opovržlivých a pobuřujících.
A proto byly řečene články nedávno odsouzeny svatým koncilem a všem
jednotlivým katolíkům bylo zakázáno pod hrozbou prokletí, aby se ni-
kdo napříště neopovazoval řečene články nebo některý z nich kazat, učit
nebo hájit.

Dále co se toho týká, že jsem ja, řečeny Jeronym, v některých
unverzitmích přednáškách, chtěje prosadit názor o realné existenci
unverzálí a že jediná společná podstata dala vznik většímu počtu při-
tuzemských druhů a každému z nich, jak uči Ambrož, Jeronym, Augustin
a další, a abych to dokázal, jako viditelný příklad jsem kreslil jakysi obra-
zek o třech stranách, který jsem nazval „štit víry“: a proto abych vyloučil
bludný a pohoršlivý výklad, který by si snad mohli někteří lidé k tomu
přivést, pravím, ujišťuji a prohlašuji, že jsem ten obrázec neudělal ani jej
neuvěřal štítem víry s úmyslem, že bych chtěl řečeny názor o univerzá-

líich vynášet nad názor opačný v tom smyslu, jako by to byl štít víry, bez jehož uznání by se nemohla chránit a bránit víra nebo katolická pravda, proto ani na řečené tezi nechci zatvrzele lpět. Ale řekl jsem to proto, že jsem popisem toho trojúhelníkového obrazce uváděl jen příklad, že božská podstata jsou tři její rozdílné podoby a kterákoli z nich, totiž Otec, Syn a Duch svatý. Neboť tento článek víry o Trojici je hlavním štítem víry a základem katolické pravdy.

Mimoto aby bylo všem jasno, jaké byly příčiny toho, že jsem byl považován za stoupence a přívržence řečeného zemřelého Jana Husa, sděluji tímto, že když jsem ho mnohokrát slyšel při kázáních a přednáškách, uvěřil jsem, že je to dobrý člověk a že se v ničem neprotiví tradicím svaté matky církve a svatých učitelů, naopak když mi byly nedávno v tomto městě předloženy články jím hájené a tímto svatým koncilem odsouzené, nevěřil jsem na první pohled, že jsou jeho, alespoň ne v té formě. Když jsem od některých znamenitých učitelů a mistrů teologie slyšel tvrzení, že to jsou jeho články, žádal jsem, aby mi byly pro mé plné poučení ukázány knihy psané jeho rukou, v nichž prý byly řečené články obsaženy. Když mi pak byly ukázány, psané jeho vlastním rukopisem, který znám tak dobře jako svůj vlastní, shledal jsem, že všechny řečené články a každý z nich byly sepsány v té formě, v jaké byly odsouzeny. Proto jsem pochopil a chápu, že on i jeho učení bylo i s přívrženci svatým koncilem odsouzeno a odmítnuto jako kacířské a nesmyslné. A to vše, co je řečeno výše, říkám prostě a bez podmínky, protože jsem už plně a dostatečně poučen o uvedených rozsudcích, vynesených tímto svatým koncilem proti učení řečených zemřelých Jana Viklefa a Jana Husa i proti jejich osobám, a s těmito rozsudky jako zbožný katolík ve všem všudy pokorně souhlasím a při nich stojím.

Dále já, týž svrchuřečený Jeroným, který jsem jindy před nejctihodnějšími otci, pány kardinály, ctihodnými pány preláty, doktory a jinými úctyhodnými osobami tohoto svatého koncilu právě na tomto místě vyložil a vysvětlil dobrovolně, svobodně a z vlastní vůle své názory, mezi jiným jsem při řeči o církvi rozlišil její tři části a jak jsem se dozvěděl později, někteří mi tehdy rozuměli tak, že chci říci, že církev vítězná je něco, v co jen věříme, kdežto já pevně věřím, že je to posvátné zjevení, a vylučuji, že její poznání je nejisté; nyní říkám, tvrdím a prohlašuji, že nebylo nikdy mým úmyslem tvrdit, že se zakládá jen na víře jako takové, nýbrž že je to poznání vyšší než pouhá víra; a vůbec vše, cokoli jsem snad řekl zde nebo předtím, přenechávám a podrobuji s pokorným srdcem rozhodnutí tohoto svatého kostnického koncilu.

Nadto přísahám při svaté Trojici a na toto svaté evangelium, že setrvám vždy a bez pochybnosti při pravdě katolické církve, a prohlašuji, že všichni, kteří se této víře zprotiví, jsou i se svým učením hodni věčného prokletí. A jestliže se já sám — a kéž se to nestane — opovžím něco si proti ní myslet nebo kázat, ať jsem podroben přísnosti církevních zákonů a jsem shledán hodným věčného trestu. Toto vyznání a text svého prohlášení dobrovolně předkládám tomuto svatému generálnímu koncilu, podepsal jsem je vlastní rukou a sepsal.“

Potom však ho zase dali vsadit do těže věže, kde byl sice méně spoután, avšak přesto denně střežen ozbrojenci. A když poznali štváči vyslaní proti němu, totiž Michael de Causis, mistr Paleč a jimi jejích spolicenci v této práci ze slov Jeronyma samého i z jiných určitých známek, že učinil takové přísězně odvolání nikoli upřímně, nýbrž s přáním vyváznout, a když tam také náhle přijeli z Prahy jisti bratřiči od karmelitánů, [18] předložili nové žaloby proti mistru Jeronymovi a předkládajíce je ve formě článků popíchovali mistra, aby na ty články odpověděl. A protože jeho soudcové, jisti kardinálové, totiž kardinál z Cambrai, de Orsinis, z Akvileje a z Florencie, [19] kteří pozorovali zlovůli Jeronymových žalobců, viděli, že se mu děje krivda, usilovali na koncilu o jeho osvobození. A když se jednoho dne na shromáždění přimlouvali za osvobození mistra Jeronyma, tu jeho nepřátelé, Němci i Češi, usilovně odporovali kritice, aby nebyl žádným způsobem propuštěn. Jeden doktor, jménem Náz, [20] vstal a řekl kardinálům: „Divíme se vám, ctihodní otcové, že Váš Otcovství zakročují ve prospěch takového nejhoršího kacíře, pro něhož jsme my v Cechách vytrpěli s veskerým kněžstvem mnoho zlého, a možná že budou trpět i Váš Otcovství. A bojím se, že jste snad přijali dary od oněch kacířů nebo od českého krále.“ A když byli kardinálové zahrnováni takovými urážkami, zřekli se souzení pře mistra Jeronyma. Svrchuřečení žalobci si však vymohli jiné soudce, totiž titulárního patriarchu cařhradského a kteréhosi německého profesora, [21] protože věděli, že patriarcha je zavilým nepřitelem mistra Jeronyma, neboť také předtím odsoudil mistra Jana Husa k smrti, dán mu koncilem za soudce.

Mistr Jeronym však nechtěl odpovídat v žaláři a žádal mít veřejně slyšení, protože tam jim chtěl konečně říci své mínění; a nikterak nechtěl souhlasit s oněmi nevěřejnými soudci. Předsedově koncilu tudíž v domnění, že mistr Jeronym chce na řečeném veřejném slyšení obnovit a potvrdit své předešlé odvolání, projevíli souhlas s veřejným slyšením.

KAPITOLA ČTVRTÁ [22]

Tudíž leta Paně 1416 dne 23. května, což byla sobota před Nanebevstoupením Paně, byl mistr Jeronym přiveden k veřejnému slyšení do velké katedrály a tam mu bylo дано veřejně slyšení před celým koncilem. Na tomto slyšení bylo znovu předloženo komisari koncilu ze strany řečenských žalobců sto sedm článků, aby nemoohl vyváznout z oprátky, kterou mu nasťazili, protože předtím soudcové řekli, že se s výslechem svědků už skončilo. Tedy při onom slyšení v uvedený den odpovídal od rána až do poledních hodin velmi podrobně na více než čtyřicet článků, zatímco všichni proti němu vznášeli námítky. Prohlašoval, že smyslené články neudělal a nespáchal, a tvrdil, že je proti němu uvedli oni svědkově pomlouvačně a lživě jako jeho osobní nepřátelé.

V onom zasedání ještě nepropadl smrti, protože nestal do poledne odpovědět na všechny články až do konce. A proto mu byl pro nedostatek času k zodpovězení zbývajících článků prodloužen termín na úterý

před Nanebevstoupením Páně, bezprostředně následující den po řečené sobotě [26. květen]. To úterý byl znovu přiveden časně ráno do katedrály, aby odpověděl na zbývající články. Ve všech těchto článcích jak předchozích, na něž odpovídal v sobotu, tak také v těchto zbývajících byl zcela usvědčen svědky a v jeho při bylo už dlouho rozhodnuto až na to, že mu podle jeho přání a prosby bylo tehdy povoleno koncilem toto veřejné slyšení. Na tomto slyšení mluvil od časného rána až téměř do poledne velmi hluboce a zevrubně o různých otázkách, mezi jiným uváděl mnoho pohanských filozofů a mudrců, např. Platona, Seneku, Katona a také Jeremiáše a Izaiáše s mnoha jinými proroky a světci Starého zákona a svaté apoštoly s ostatními mnoha svatými mučedníky z Nového zákona, jak byli tito všichni a přemnozí jiní pro pravdu nevině usmrčeni. Dále vykládal celý svůj život a co ho potkalo v Paříži, v Kolíně nad Rýnem, v Heidelberku, v Praze, ve Vídni, v Uhrách, v Rusku a v Kostnici nebo na jeho různých cestách, a co také dělal v těch zemích i jinde, a posléze jak se snažil za pomoci jiných vypudit Němce z Prahy a z Království českého a zajistit obyvatelům království svobody.

Nakonec pak chválil stav a svatost mistra Jana Husa a ujišťoval, že ho znal od svého mládí a že to nebyl smilník, pijan ani zločinec, nýbrž cudný, střízlivý, svatý a spravedlivý kazatel svatého evangelia. A cokoli zastávali mistr Jan Hus a Viklef, a zvláště co napsali proti zlořádům a nádheře prelátů, to že sám všechno zastává a chce zastávat až do smrti, protože to byli svatí muži. A že ve všech článcích katolické víry věří tak, jak věří a zastává svatá katolická církev. Avšak na závěr řekl, že všechny články, které napsali a hlásali Jan Viklef a Jan Hus proti nepravostem, nádheře a nespořádanému životu prelátů, chce zastávat do konce pevně, neodvolatelně a až do smrti. A nakonec dodal, že všechny jeho hříchy nehryžou jeho svědomí tolik jako hřích, kterého se dopustil na oné morové katedře, když při svém odvolání mluvil nespravedlivě proti onomu dobrému a svatému muži a jeho učení, zvláště pak když souhlasil s jeho nespravedlivým odsouzením. Na závěr dodal, že běže vůbec zpět ono odvolání, které tehdy učinil z řečené prokleté kazatelny, a že to udělal ze strachu před smrtí a pro svou zbabělost. A nadto že kdokoli mluvil méně spravedlivě proti onomu svatému muži, ve všem v hrdlo lhal a sám že ze srdce lituje, že to učinil.

Když uslyšeli účastníci koncilu tato a mnohá jiná slova chvály o Janu Viklefovi a Janu Husovi, hovořili mezi sebou navzájem, že se těmi slovy sám odsoudil. Tehdy byl opět zaveden zpět do žaláře a velmi krutě spoután železnými řetězy na rukou i na nohou.

KAPITOLA PÁTÁ

V sobotu pak po Nanebevstoupení Páně [30. května] byl ráno velkým množstvím ozbrojenců přiveden naposled do téže katedrály na veřejné zasedání, aby byl proti němu vynesena rozsudek. A tam ho napomínali, aby ještě odvolal to, co řekl při dřívějším slyšení a co prohlašoval k chvále Jana Viklefa a Jana Husa tak, jak bylo uvedeno, potvrzuje jejich učení.

Avšak on mluvil proti nim velmi statečně a beze všeho strachu, řka jim mezi jiným: „Boha volám za svědka a před vámi dosvědčuji, že věřím všem článkům víry a je zastávám tak, jak věří a zastává svatá církev katolická, ale nyní mám být odsouzen proto, že s vámi nechci dát souhlas k odsouzení oněch řecených svatých mužů, které jste nespravedlivě odsoudili za články odmítající váš způsob života!“ A přede všemi se tam modlil Věřím v Boha a řekl tam mnoho hlubokých a přesně formulovaných myšlenek. A tak se všichni lidé tehdy tam přítomní nemohli vyndivit jeho výmluvnosti, plynulosti jeho řeči i bohatství jeho vědomostí. A žádným způsobem ho nemohli přimět k odvolání. A tehdy jeden biskup, řecený z Lodi, [23] pronesl proti Jeronýmovi kazání s napomínáním a nabádal k jeho odsouzení.

KAPITOLA ŠESTA

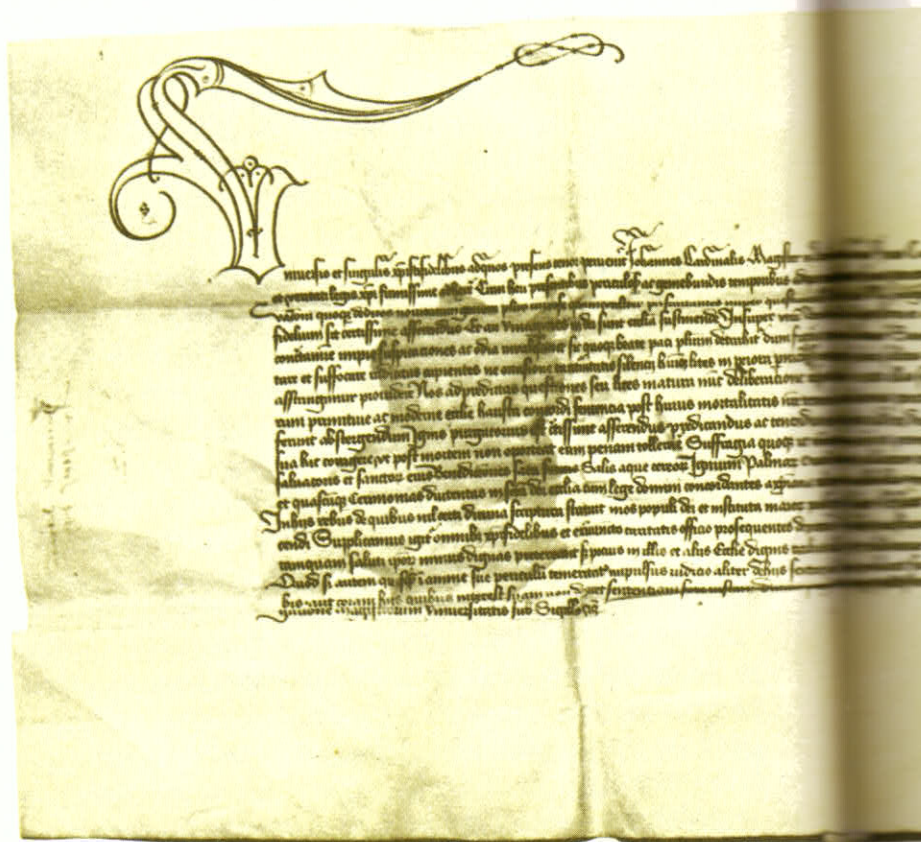
Jakmile řecený biskup z Lodi skončil své kazání, tehdy mistr Jeroným jim znovu řekl mezi jiným: „Vy mne chcete odsoudit nespravedlivě a nezaslouženě. A já po své smrti zanechám ve vašem svědomí výčitku a hrot ve vašich srdcích a předvolávám vás všechny, abyste mi odpovídali do sta let před nejvyšším a nejspravedlivějším soudcem.“

A to, co při slyšeních mluvil tak promyšleně, filozoficky, moudře a přiléhavě, nestací mě pero zaznamenat ani můj jazyk vypovědět, takže jsem látku jeho řeči povrchně sepsal a sem zarádíl jen částecně a nikoli úplně. Nato pak, když se nedal žádným způsobem pohnout k odvolání výše uvedených výroků, tehdy byl v jeho přítomnosti přečten rozsudek, který byl proti němu vynesen:

„Ve jménu Páně Amen. Kristus, Bůh a Spasitel náš, práva réva, je-
 jimž pěstitelem je Otec, poučuje o tom své učedníky a ostatní své věřící
 pravi: jestliže někdo nesetrvá při mně, bude vyvržen ven jako planý
 výhonek a uschne atd. A tento svatý koncil kostnický, následuje učení
 tohoto nejvyššího učitele a mistra, vykonává jeho příkazy a zahájil inkvi-
 ziční proces proti kacitřské zvrhlosti na podnět a žalobně volání veřejného
 mínění proti mistru Jeronýmovi zvanému Pražský, mistru svobodných
 umění, laikovi. Z aktů a protokolů tohoto procesu je známo, že tyž Je-
 roným hájil, tvrdil a učil některým kacitřským a bludatřským článkům,
 dávno zavřzeným svatými Otci, z nichž některé jsou rouhavé, jiné po-
 horšlivé, další urážlivé pro zbožné uši, smělé a pobuřující, hlasaným,
 kazaným a učeným dříve muži odsouzené památky Janem Vikleřem
 a Janem Husem a obsazeným v některých jejích knihách a spisicích, kte-
 řéto články, učení a knihy řecených Jana Vikleřa a Jana Husa jakož i Vi-
 kleřova památka a osoba řeceného Husa byly odsouzeny pro kacitřství
 týmž svatým koncilem a jeho rozsudkem. Tento odsuzující rozsudek
 potom tyž Jeroným ještě za trvání tohoto inkvizičního procesu schválil
 a vyjádřil s ním souhlas, uznávaje a vyznávaje na tomtež svatem kon-
 cilu pravou, katolickou a apoštolskou víru, a proklel veškeré kacitřství,
 zvláště to, jimž byl rozhlášen a se rozhlášeným uznával a které v minu-
 lých dobách učili a zastávali Jan Hus a Jan Vikleř ve svých dílech, ka-

řecené
 tedra-
 před-
 h byl
 na to,
 to ve-
 lo po-
 ivádel
 atona
 akona
 kóna,
 Dale
 nem,
 nebo
 psleze
 i ces-
 al, že
 ybrž
 okoli
 idum
 mrti,
 i tak,
 chny
 stem,
 evně,
 řichy
 oně
 proti
 lasil
 zpět
 e to
 okoli
 rdlo
 vály
 se
 elmi
 kým
 ejně
 ali,
 vá-
 eni.

Listina
pražské univerzity
z r. 1417.

záních a knížkách a pro které byli řečení Viklef a Hus se svými naukami a bludy tímtež svatým koncilem odsouzeni jako kacíři a jejich učení bylo podobně odsouzeno, vyslovil souhlas s odsouzením všeho uvedeného a přísahal, že setrvá v této pravdě víry, a jestliže se někdy opovází něco opačného myslet či kázat, chtěl podléhat přísnosti církevních zákonů a být stížen věčným trestem, a ono své vyznání sepsané vlastní rukou předložil a dal témuž svatému koncilu. Avšak po tomto prohlášení a přísežném odvolání si po mnoha dnech jako pes, který se vrací ke svým zvratkům, aby veřejně vyvrhl zhoubný jed, ukrytý ve svých prsou, vyžádal, aby mu bylo dáno veřejné slyšení před tímtež svatým koncilem; a když mu bylo poskytnuto, před tímtež svatým koncilem ve veřejném shromáždění tvrdil, řekl a skutečně prohlásil, že nesprávně souhlasil s odsouzením řečeného Viklefa a Husa a že schválením toho rozsudku lhal, a nestyděl se přiznat se ke lži, ba dokonce odvolal nyní i na věky své vyznání, schválení a prohlášení o jejich odsouzení, tvrdě, že v knížkách řečených Viklefa a Husa nikde žádné kacířství ani blud nečetl, třebaže předtím vyznal a bylo mu jasně prokázáno, že jejich knihy bedlivě

Když byl tento rozsudek vynesen v jeho přítomnosti a dočten, přinesli mu velky a vysoký papírový klobouk, pomalovaný kolem dokola červe-

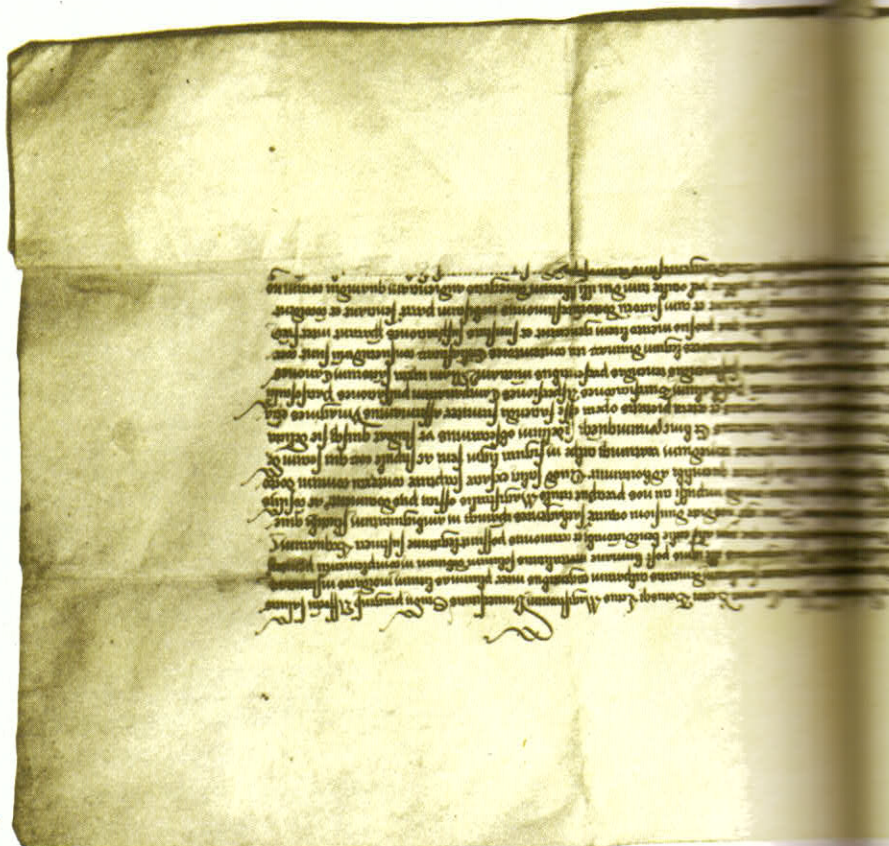
KAPITOLA SEDMA

mlouva se, aby tyž soud vyslovil mírný rozsudek bez nebezpečí smrti.“ soudu, aby dostal učinny trest podle velikosti takového zločinu, ale přiči- z cirkve a prokletého, odsuzuje ho a přenechává rozhodnutí světského je a vyhláší ho za kacíře kacírství znovu propadlého, vyloučeného Jeronyma, shnilý a suchý vyhonek, který nesmi zůstat na rěvě, prohláší- jich stoupenecm. Proto se rozhodl tento svaty koncil vyvrhnout ven těchto přivřencem odsouzených Viklefa a Husa i jejích bludu a že byl a je je- sovi. Nadto bylo seznáno z uvedených skutečnosti, že je tyž Jeronym vice věři Augustinovi a ostatním cirkevním učitelům než Viklefovi a Hu- chleba v tělo Kristovo věři a zastává to, co věři a zastává cirkev, a pravil, že dy. A přece tyž mistr Jeronym vyznal, že o svátosti oltární a o přeměně studoval, četl i z nich učil, a je známo, že obsahují čtná kacírství a blu-

217

216

Jan z rodu z ruku z krogalca Etual z upalova Gbmick z Bricholca Valolik z upara v Obca Dief
 zaka gystet Eicmo listem obcnie vognadime priedelostem kosa qei vuzie neb abigie slyseti bnda Eric
 sine vstapilo alustyngeu mozi talpo listu vprave kniehanste prmuverne a do upustpista. Iten den voney
 adu Suroamny Panem Eldrichom z Kornberka v sredo slusicmi. Nco gyste prmuverne Gllbugeme genu sdr
 zeti nafi dobru wicni kizictrianstu. v nafi sru slusicmi obceni a podzabladey deseti. Esfrachy for gub
 sdu dobru sruobmicki rati prafteho Jmu swrdnpsanu gystet v Kobornie v hვენuone z forvku upvesta
 Kistean hmnuz do konfle v lufcika obca talo aprete podic maly vrazie spolecnie gednu r. bu nerodichu
 slobuam. Ev vmlulov swrdnpsance padderota. Ev sru dnca Jlle zic Swrdnpsanu vrazem p. m. Eldrich z
 Kornberka ma nam dnca tico ctupi buso nalusem swem spantor. Abi slovo boie swobodu mvelo Druke abu
 Ewlo boie abvlu gcho swata bula dalocna wicem wicemuy opob uclvominagot. Ewice abu kuzetku nadi
 vne bila nufena. atwite dnca t. smtedne nastwem zbari abu stalwloal agimoz nardal deo podzabladey
 swrdnpsanuy. Dablibickom nedriev prmuverne swrdnpsanche gchot to boie nedat. Cchdi name v sru
 bugem zabladey swrdnpsani. ot napanamice v apeseci slimty. na Ermplovie neb na Nalwem bradie
 Edet nam nafi wicimelalucvbari. Dablibickom zabladey swrdnpsanche v apeseci nespimty. Cchdi qm
 dalocne plmu mozi Swrdnpsanuy vrozecnu pami Eldrichow z Kornberka neb gcho pmbabvcm
 Dby mozu napanied nam vnaficem wicem obcniem lato prmuverne stalwloaty qimaty sacwloay tal
 slulo dabudibickom qm swrdnpsanche zabladey nespimty. Jktonnu kclwlicmuy napolwecme sine sine
 zcaeta Etomuto busu pmi nespimty. Eom gyst dan lletka ot Narozome boieho Esfracho. Eznsteho a Dmud
 ziccho ten. Koudicla. Etial. Smatczi apertina

Listina
 tábořských hejtmanů
 a obce Písku
 z r. 1420.

nými ďábly; když ho spatřil, shodil kápi mezi preláty na zem, vzal klobouk a nasadil si jej na hlavu řka: „Můj pán Ježíš Kristus měl, jda na smrt, na hlavě trnovou korunu. Já pak namísto oné koruny chci rád z lásky k němu nést tento klobouk.“ A hned se ho chopili svěští biřici.

Když pak byl veden z řečeného kostela na popravu, zpíval při východu z kostela cestou hlasitě a radostně s očima pozdvíženými k nebi až do konce Věřím v jednoho Boha, jak se obvykle zpívá v kostele. Potom

při této cestě zpíval celou litanii, a když ji skončil vycházeje městskou branou, kudy se jde do Gottliebenu, zazpíval Blažená jsi, svatá Panno. A když dokončil ono responsorium a došel na popraviště, na němž dřívě nevinně podstoupil smrt mistr Jan Hus, poklekl před kulem připraveným mistru Jeronymovi k upálení, podobným sloupu mistra Jana Husa, a odříkal potichu jakousi modlitbu.

Když ho kati při této modlitbě zdvihli, zbavili ho všech šatů až do obnazení jeho těla. A potom ho opasali kolem slabín jakýmsi kusem plátna a přivázali ho provazy i železnými řetězy vestoje k téměř sloupu zhotovenému ve tvaru silného prkna a zarazenému do země; a když ho začali kolem dokola obkládat dřevem, zpíval Bud pozdraven, svateční dni. Po tomto hymnu zpíval znovu hlasitě až do konce Věřim v jednoho boha. A když skončil, řekl lidu německy: „Milí hoši, jak jsem ted zpíval, tak i věřím a ne jinak. A ono Vyznání víry je mou vírou. Nyní však umírám proto, že jsem nechtěl souhlasit s koncilem, stát při něm a s ním tvrdit a zastávat, že byl mistr Jan Hus koncilem odsouzen řádně a spravedlivě. Nebot já dobře vím, že to byl pravý kazatel Kris-tova evangelia.“

A když ho obložili dřívím až po vrch hlavy, položili na totěz dříví všechny jeho šaty, přiložili horící pochodeň a dříví zapálili. Když se dříví vzňalo, zpíval hlasitě: „Do tvých rukou, Pane, poroučím svou duši.“ Když skončil a byl již silně ohněm pálen, pronesl český slova: „Pane Bože, otče všemohoucí, slituj se nade mnou a odpusť mi mé hříchy, protože ty víš, že jsem upřímně miloval tvou pravdu.“ A tehdy udušil silný oheň jeho hlas, takže ho dál nebylo slyšet, ale stále rychle pohyboval ústy a rty, jakoby rychle k sobě mluvil nebo se modlil.

Když však oheň opálil téměř celé jeho tělo kolem dokola spolu s voussem, tehdy se na celém jeho těle objevovaly následkem spálení jakési veliké puchýře zvící vejce. On však stále silně pohyboval hlavou a ústy téměř po čtvrt hodiny. Tak hořel a poněvaď byl velmi silně kon-stituce, zůstával v ohni za velikého utrpení živ tak dlouho, co by člověk mohl dojít volně od sv. Klimenta po mostě ke kostelu Panny Marie. [24] Jakmile takto v silném ohni vydechl naposled, pak přinesli ze žaláře pokryvky, kožich, střevice, kápi a jiné jeho věci a všechno spálili v tomtež ohni na prach. A tento prach a popel zavezli po uhašení ohně na vozzech k řece Rynu, která tudý teče ze sousedství, tam jej hodili a svrhli do vody. Ten pravdomluvný člověk, který nám podal písemnou zprávu o udalostech kolem odsouzení mistra Jeronyma a jeho rozsudku a poslal je do Prahy, napsal na závěr: „Viděl jsem a slyšel, že to všechno se stalo takto. A řekne-li vám někdo opak toho, nikomu nevěřte, neboť to, co se dalo kolem příchodu mistra Jeronyma do Kostnice, když nejprve přišel s sebou a pak byl přiveden v poutech, jak svrchu uvedeno, jsem já sám viděl, jednotlivě udalosti v plném rozsahu shlédl a na budoucí paměť zde sepsal. Svědkem je mi ten, který nahlíží do všech srdcí, že nelžu. Raději jsem chtěl dopustit neobratnost nezkrášených slov k dosvědčení pravdy, než abych se nechal donutit k jakýmkoli ústupkům od pravdy,“

